

Nr 209.

Ankom till riksdagens kansli den 8 juni 1920 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om anslag till bekämpande av olaga brännvinstillverkning.

(4:e avd.)

Uti två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren (nr 164) av herr *C. G. Ekman* m. fl. och den andra inom andra kammaren (nr 237) av herr *A. Sävström* m. fl., har under hänvisning till vid innevarande riksdag avgivna motioner nr 162:I och 236:II angående åtgärder mot olaga brännvinstillverkning hemställts, att riksdagen måtte till Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett belopp av 200,000 kronor att i enlighet med den plan, Kungl. Maj:t kan finna skäl utarbeta, användas till bekämpande av olaga brännvinstillverkning, ävensom besluta, att ifrågasvarande medel skola utgå ur statsverkets fond av rusdrycksmedel.

I fråga om de skäl motionärerna anført till stöd för sin framställning får utskottet hänvisa till motionerna.

I fråga om den skärpta uppsikten över lönnbränningen hava motionärerna anført följande:

»Den omfattning, som denna trafik tagit inom vissa delar av vårt land, har, även där polismyndigheterna velat ingripa, gjort det svårt för dessa myndigheter att effektivt hålla efter lönnbrännarna. Tillräckligt stöd har också mångenstädes saknats från de lokala organ, nykterhetsnämnderna, som enligt 1917 års lagstiftning voro avsedda att tillse och övervaka nykterhetstillståndet i kommunerna. Med hänsyn härtill synes det böra vidtagas sådana anordningar, att dels åklagar- och polismyndigheterna erhålla en tillfällig förstärkning, dels ock nykterhetsnämndernas verksamhet stimuleras genom åstadkommande av ett mera intimt samarbete mellan sagda myndigheter och nämnderna. Den tillfälliga förstärkningen kan

tänkas utförd på det sätt, att, sedan ett anslag för ändamålet av riksdagen ställts till Kungl. Maj:ts förfogande, polismyndigheterna på orter, där lönnbränning i större utsträckning förekommer, få sig anvisade medel för anställande av extra åklagare och polismän med särskild uppgift att efterspana förbrytelser mot brännvinstillverkningsförordningen. Ätminstone för vissa län torde jämväl böra anställas inspektörer med uppgift att tillse, dels att lönnbränning beivras, dels ock att nykterhetsnämnderna vederbörligen fullfölja sin verksamhet och att med råd och upplysningar bistå dessa nämnder. Nu berörda anordningar torde väsentligen få karaktären av en försöksorganisation, vilken, där behovet skulle visa sig kräva, bör ändras. Det gäller att snabbt och kraftigt kunna ingripa, så att icke lönnbränningen får fast fot. Av hänsyn härtill synes oss någon speciell utredning i ämnet icke böra påkallas, utan medel ställas till Kungl. Maj:ts förfogande att utgå redan på innevarande års tilläggsstat. Enär statsverkets fond av rusdrycksmedel under innevarande år erhåller betydande tillskott och ändamålet med ifrågavarande anslag innebär ett ingripande till rusdryckshandterings begränsande, synes oss det ifrågavarande anslaget kunna utgå ur rusdrycksmedelsfonden.»

*Utskottets
yttrande.*

Det torde vara otvivelaktigt, att lönnbränningen under senaste åren å vissa orter inom landet tagit en sådan omfattning, att särskilda åtgärder från det allmännas sida till hämmande av densamma synas vara av nöden. Kraven på en efter tidsförhållandena anpassad lagstiftning på området hava redan tidigare vid innevarande riksdag vunnit beaktande, i det riksdagen bland annat fattat beslut om skärpning av gällande straffbestämmelser för olovlig brännvinstillverkning. Men även frågan om de sålunda straffbelagda förseelsernas upptäckande och beivrande är en angelägenhet som synes påkalla statsmakternas särskilda uppmärksamhet.

Mot att, såsom av motionärerna påyrkats, staten lämnar bidrag till förstärkning av polis- och åklagarorganisationen på vissa platser inom vårt land kan visserligen invändas, att det till icke ringa del torde vara inom städerna och vissa med dem jämförliga samhällen som en dylik förstärkning framför allt är behöflig, samt att kostnaderna för utredning av brott, begångna inom dylika samhällen, äro utgifter, vilka stäckande i regel icke ankommer på statsverket. I avseende härå synes dock böra erinras, att de förseelser, varom nu är fråga, icke endast riktas mot den allmänna ordningen på den plats, där desamma begåtts. De genom lönnbränningen uppkomna missförhållandena hava nämligen icke endast en lokal karaktär, utan äro av en ur social synpunkt betydligt allvarligare innebörd.

Det torde utan överdrift kunna sägas, att lönnbränningen synes hota att äventyra upprätthållandet av vår nykterhetslagstiftning och det arbete för folknykterhetens höjande, man därigenom velat befrämja, ävensom de åtgärder i övrigt, som av statsmakterna företagits till motverkande av dryckenskap. Med hänsyn till det statsintresse, som sålunda otvivelaktigt föreligger, bör det enligt utskottets mening icke möta betänkligheter, att staten i detta undantagsfall lämnar sin ekonomiska medverkan till åtgärder, som eljest icke direkt ankomma på staten, och detta desto mindre som medel för ändamålet finnas att tillgå från rusdrycksmedelsfonden, vilkens anlitage i detta fall torde få anses stå i överensstämmelse med de för fondens användning fastställda grunderna.

Utskottet anser sig sålunda böra giva sin anslutning till det nu motionsvis framförda förslaget om åstadkommande av ett effektivare bekämpande av lönnbränningen.

Jämväl med avseende å beskaffenheten av de anordningar som skulle vidtagas, har utskottet funnit sig böra i huvudsak biträda vad motionärerna härutinnan föreslagit. De ifrågasatta åtgärderna gå i första hand ut på en förstärkning av polis- och åklagarmyndigheterna i de orter, där lönnbränning i stor utsträckning förekommer, därvid dessa orter skulle erhålla statsanslag för anställande av extra åklagare och polismän med särskild uppgift att efterspana och beivra förbrytelser mot brännvinstillverkningsförordningen. Men även i andra hänseenden synas utvägar stå till buds för åstadkommande av effektivare uppsikt över lönnbränningen. Att utstaka de närmare riktlinjerna härför torde emellertid lämpligen böra ankomma på Kungl. Maj:t. Utskottet vill dock uttala en förväntan, att de åtgärder, som finnas böra vidtagas, verkställas under samverkan och i samförstånd med vederbörande kommuner och inskränkas att avse sådana platser, där lönnbränningen redan tagit eller hotar att taga en sådan omfattning, som gör ett ingripande nödvändigt till förhindrande av eljest uppkommande allvarliga missförhållanden.

Beträffande anslagets storlek har utskottet ansett en nedsättning kunna vidtagas i det av motionärerna föreslagna beloppet till 100,000 kronor eller samma summa som av 1918 års urtima riksdag beviljades för i viss mån likartade anordningar, avseende en effektivare tillämpning av prisockerlagen.

Under åberopande av vad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av herr C. G. Ekmans m. fl. och herr A. Sävströms m. fl. i ämnet väckta motioner må för sin del medgiva, att från statsverkets fond av rusdrycksmedel må utgå ett belopp av 100,000 kronor, avsett att, i enlighet med den plan Kungl. Maj:t må finna skäl fastställa, användas till bekämpande av olaga brännvinstillverkning.

Stockholm den 8 juni 1920.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 208.
